

Aanbeveling Werkloosheidsvallen

Inhoud

<i>Inhoud</i>	2
1. <i>Inleiding</i>	3
2. <i>Beschrijving van de werkloosheidsval</i>	3
2.1. Financiële vallen	3
2.2. Niet-financiële vallen	5
2.3. De impact van instituties op de arbeidsparticipatie	7
2.4. De omvang van het probleem	8
3. <i>Federale en Vlaamse beleidsmaatregelen</i>	10
4. <i>Blijvende aandachtspunten en nieuwe voorstellen betreffende de werkloosheidsvallen</i>	25
4.1. Financiële werkloosheidsvallen	25
4.2. Ziektevallen	25
4.3. Overgang van niet-arbeid naar opleiding	27
4.4. Werkervaring	28
4.5. Andere belemmeringen	29
4.5.1 Toeleidingsproblematiek	29
1) Mobiliteit	29
2) Kinderopvang	30
3) Toeleidingskanalen en methodieken	32
4) Verruiming van het arbeidsaanbod	33
4.5.2 Gebrek aan basiscompetenties	33
4.6. Monitoring van de voorstellen	34
<i>BRONNEN</i>	35

1. Inleiding

In de Europese Richtsnoeren voor Werkgelegenheid vraagt de Europese Raad om de (nationale) stelsels van sociale uitkeringen en belastingen zodanig aan te passen, dat arbeid of bijscholing financieel aantrekkelijker worden gemaakt.

Federaal werden heel wat maatregelen uitgevoerd. Ook in Vlaanderen werden er acties ondernomen, deze waren weliswaar doelgerichte, maar losstaande acties. De sociale partners wensen dat er een coherent actieplan opgesteld wordt voor het wegwerken van opleidings- en werkloosheidsvallen. De sociale partners willen met deze aanbeveling een inbreng in het debat doen.

Allereerst wordt uitgetekend hoe de werkloosheidsval er uitziet, de omvang van het probleem wordt geschetst en vervolgens worden de federale en Vlaamse maatregelen beschreven. Tot slot stellen de sociale partners hun aanbevelingen voor.

2. Beschrijving van de werkloosheidsval

Hierna worden in een notendop de verschillende vormen van vallen opgesomd (gebaseerd op o.a. Centrum voor Sociaal Beleid - CSB, 2002). Daarbij mag de problematiek van de werkloosheidsval zeker niet herleid worden tot het probleem van financiële vallen. Naast de financiële val zijn er aandachtspunten zoals toeleiding en mobiliteit waarvoor oplossingen kunnen worden gezocht.

Volgens de raad doet een werkloosheidsval zich voor wanneer iemand in een objectief of subjectief mindere situatie verzeild door te gaan werken, dan wanneer hij/zij in de werkloosheid zou blijven.

2.1. Financiële vallen

Volgens het CSB spreekt men van een financiële val "indien werklozen (of ruimer niet-werkenden) geen of slechts een geringe verbetering mogen verwachten van hun (netto) beschikbaar gezinsinkomen bij overstap van niet-werk (werkloosheid, inactiviteit) naar een laagbetaalde baan". Werk moet dus genoeg financieel voordeel opleveren om een integratie op de arbeidsmarkt te bevorderen. Dit wordt bepaald door verschillende factoren.

Een eerste factor is de **hoogte van het verdiende loon**, met nadruk op personen met een laag verdienpotentieel. Het is immers bij lage lonen, en vooral dan bij werk aan minimumloon, dat de afstand tussen lonen en uitkeringen het kleinst is. Het is wel niet gekend hoeveel mensen aan de 'onderkant van de arbeidsmarkt' werken¹. Volgens het CSB wijst internationaal onderzoek uit dat laagbetaalde arbeid minder voorkomt in België dan in andere landen. Volgens het onderzoek van Eurostat zijn diegenen die aan een laag loon werken wel veelal personen die deeltijds werken, waardoor zij onder de lage loon-drempel vallen. Het is tevens de vraag of er genoeg lage loonarbeid bestaat zodat mensen met een laag verdienpotentieel aan de slag kunnen. Eveneens kan men zich afvragen of er weinig lage loonjobs gecreëerd worden of werken er weinig mensen aan een laag loon precies omwille van de financiële val?

Als tweede factor denkt men aan het **wegvallen van een aantal financiële voordelen** bij het vinden van werk. Uiteraard verliest men de uitkering zelf. Andere voordelen die wegvallen zijn verhoogde kinderbijlagen, extra tussenkomsten in de gezondheidszorg, studiebeurzen of woonkostentoeslagen,...

Verder brengt werken een aantal **investeringskosten** (kledij, een wagen,...) en **lopende kosten** (kinderopvang, kosten voor woon-werkverkeer,...) met zich mee, die men niet heeft wanneer men niet werkt.

Ten vierde bestaat er een **verschil in te betalen belasting en sociale premies** tussen werk en werkloosheid. Arbeidsinkomens worden zwaarder belast dan vervangingsinkomens. Voor vervangingsinkomens bestaat een gunstige fiscale behandeling (belastingsaftrek voor vervangingsinkomens). Werkenden moeten bovendien sociale bijdragen betalen. Tot eind jaren '90 ging op minimumloonniveau resp. 29% voor alleenstaanden en ca. 20% voor kostwinners van het bruto minimumloon naar de sociale zekerheid en de fiscaliteit.

Ook de **duur van de uitkeringen** is een belangrijke factor bij de werkloosheidsval. Hoe langer de duur van de uitkering hoe langer de werkloosheidsval kan aanhouden. België wordt gekenmerkt door een lange uitkeringsduur.

¹ Volgende cijfers geven een benadering van de 'onderkant van de arbeidsmarkt'. Volgens Cantillon verdient "Slechts 7,2% [...] een voltijds loon beneden 66% van het mediaan inkomen t.o.v. 11,9% in Nederland, 13,3% in Frankrijk en Duitsland, 19,6% in het VK en zelfs 25% in de VS. Ook liggen de beloningsniveaus aan de onderkant van de arbeidsmarkt in België hoger dan in de andere landen." (VIONA, Cantillon B. et al., 1999, "Financiële vallen in de werkloosheid en de bijstand.") Eurostat publiceerde in 2000 (gegevens betreffen 1996) een soortgelijk onderzoek waarin werkenden met een laag loon beschouwd werden als gesalarieerden waarvan het maandelijks loon lager lag dan 60% van het mediaanloon van het betreffende land. In 1996 bedroeg deze groep 9% van de Belgische loontrekkenden, tov 15% voor het EU-gemiddelde. Enkel Denemarken en Portugal kennen nog lagere percentages.

Voor werklozen zonder andere gezinsinkomsten zijn de uitkeringen onbeperkt in tijd. Voor werklozen met andere gezinsinkomsten geldt artikel 80².

Volgens het CSB functioneren langdurende uitkeringen als het ware als een collectief vangnet om personen die hun plaats niet meer vinden op de arbeidsmarkt op te vangen. De onderzoekers vinden het **werkloosheidsstelsel te passief**: er is een zwakke koppeling met actieve arbeidsmarktmaatregelen zoals vorming, werkervaring en arbeidsbemiddeling en het controlebeleid kent ook tekortkomingen.

Een zevende factor is het **loopbaanperspectief**. Indien de werknemer perspectief heeft op opwaartse mobiliteit, d.w.z. kansen op een hoger loon, vorming en promotie kan betrokkene eerder de overstap naar deze baan overwegen zelfs indien hij/zij er niet onmiddellijk financieel op vooruit gaat. Iemand zal waarschijnlijk ook eerder kiezen voor de zekerheid van een regelmatig betaalde uitkering dan voor een onregelmatige en/of tijdelijke job.

Tot slot wordt, indien gemakkelijk een **inkomen uit zwart werk** kan verdiend worden (hoge tolerantie, geringe pakkans), het probleem van de werkloosheidsval versterkt.

Het CSB somt verder nog een aantal problemen op: administratieve complexiteit bij elke nieuwe uitkeringsaanvraag, het gevaar van sancties bij (onbewuste) overtredingen van de regels, uitkeringen kunnen na ontslag uit een laagverdienende job lager liggen dan de aanvankelijke uitkering.

2.2. Niet-financiële vallen

Hier kunnen twee groepen onderscheiden worden, nl. toeleiding naar een job en andere belemmeringen.

De **toeleiding naar een job** kan bemoeilijkt zijn door een aantal factoren. Zo kan men denken aan persoonlijke kwaliteiten, attitudes en motivatie. Het feit dat laaggeschoolden van de arbeidsmarkt worden verdrongen, heeft wellicht een effect op de motivatie om zich op diezelfde arbeidsmarkt te gaan bewegen.

² Art. 80 legt een beperking op van de uitkeringsduur voor werkloze samenwonenden met een netto gezinsinkomen hoger dan een bepaalde inkomensgrens (16.750,55 € verhoogd met 670,04 € per persoon ten laste, geïndexeerde bedragen per 1 februari 2002). Deze groep verliest de uitkering, indien de werkloze 1,5 maal (tot 1996 2 maal) de gemiddelde werkloosheidsduur overschrijdt, rekening houdende met leeftijd, geslacht en regio. Zo varieert de maximale uitkeringsduur voor vrouwen tussen 2,5 jaar (Oostende, vrouwen jonger dan 36 jaar) en een ruime 8 jaar (Bergen, vrouwen +46 jaar).

Bovendien hanteren volgens het CSB werkgevers langdurige werkloosheid dikwijls als negatief selectie criterium. Als beschermingsreactie op de werkloosheid kan de werkloze zich ook minder betrokken voelen bij de arbeidsmarkt. De inzetbaarheid van werklozen wordt verder aangetast door erosie van kennis, (sociale) vaardigheden en noodzakelijke arbeidsattitudes.

Sommige werkzoekenden hebben een negatieve houding ten opzichte van het zoekproces zelf. Dit kan een gevolg zijn van bv. te hoge verwachtingen op gebied van loon of kwaliteit van het werk, waardoor de persoon snel gedesillusioneerd raakt na confrontatie met de vacatures; door herhaaldelijke negatieve ervaringen met sollicitaties. De belangrijkste oplossing hiervoor is de maatgerichte en individuele trajectwerking. Langdurig werklozen worden echter het moeilijkst bereikt.

Als derde factor kan er een gebrek aan competenties zijn op twee niveaus:

- Basiscompetenties (geen of weinig gevraagde ervaring hebben, laaggeschoold zijn, gebrekkige kennis van Nederlands of andere talen...)
- Technische competenties (niet het juiste diploma hebben, ICT-kennis,...)

Tot slot zijn sommige werkzoekenden niet bekend met de aanwezige instituties. Werkzoekenden die niet bereikt worden door de trajectwerking, of die hun weg niet vinden in het bestaande aanbod, kennen deze belemmering.

Bij de **andere belemmeringen** kan vooral gedacht worden aan de combinatie werk/opleiding en gezin en de kwaliteit van het werk.

De combinatie werk/opleiding en gezin speelt vooral voor vrouwen met kinderen een rol. Beschikbaarheid van betaalbare en soepele kinderopvang (ook op niet standaarduren) en meer gezinsvriendelijke flexibele arbeidstijden kunnen het arbeidsaanbod van (werkloze) vrouwen stimuleren.

Bij kwaliteit van het werk kan men twee vormen terugvinden. Een eerste onderdeel vormt de jobinhoud. Een lage beloning zal minder een belemmering vormen als de baan inhoudelijk interessant werk, ontplooiingsmogelijkheden en sociale contacten biedt. Het zijn juist de laaggeschoolden die dikwijls geen toegang hebben tot jobs die geassocieerd worden met persoonlijke ontplooiing en mogelijkheden tot sociale participatie (opleidingsmogelijkheden, werkzekerheid, jobsatisfactie).

Een tweede onderdeel bestaat uit de arbeidsomstandigheden. Hiermee bedoelt men de bredere werkomgeving zoals de beschikbaarheid van kinderopvangfaciliteiten en de mobiliteitsproblematiek. Mensen zijn moeilijk bereid zich (te ver) te verplaatsen o.m. wegens het gebrek aan openbaar vervoer en het fileprobleem, zelfs wanneer dit een substantiële meeropbrengst oplevert.

2.3. De impact van instituties op de arbeidsparticipatie

Door al deze werkloosheidsvallen kunnen werklozen ontmoedigd worden om werk te zoeken. Er bestaan inderdaad empirische studies die aantonen dat niet alle werklozen naar werk op zoek zijn.

Een eerste bewijs is het verschil tussen de administratieve werkloosheid en de strengere ILO-werkloosheid (die ook nagaat of men effectief werk zoekt). Dit suggereert dat er werklozen zijn met een uitkering die geen werk zoeken.

Ook enquêtes ondersteunen deze vermoedens. Een enquête (Doyen en Lamberts, 2001) uit 2000 bij - zowel kortdurige als langdurige - werklozen duidt aan dat slechts 42% actief naar werk zoekt. Vrouwen zoeken minder intensief dan mannen, en oudere werkzoekenden zoeken minder actief dan jongere werkzoekenden. Uit een enquête van De Lathouwer en Bogaerts (2000) blijkt dat slechts 30 % van de (niet geschorste) langdurig werkloze samenwonenden – dit zijn overwegend gehuwde vrouwen – nog effectief werkzoekend is.

Vraag is dan of de hoogte van de uitkering een invloed heeft op de arbeidsmotivatie van werklozen. Europees onderzoek laat doorgaans geen significant verband zien tussen de hoogte van de uitkeringen en herintrede.

Een Belgische enquête uit 2000 laat zien dat schorsing maar een eerder beperkt stimulerend effect heeft op herintrede. Eén derde van de geschorsten heeft na 15 maanden werk, t.o.v. 22% voor niet-geschorsten. Het probleem is het grootst bij langdurig werkloze vrouwen. Belangrijke drempels bij deze groep zijn zorg voor kinderen, het gevoel te oud te zijn en gezondheidsproblemen.

Ook het CSB (april 2003) onderzocht d.m.v. een enquête de invloed van schorsing op basis van art. 80 bij geschorste en niet-geschorste langdurig werkloze samenwonende vrouwen gedurende de periode 1998-1999. Ruim 60% van de geschorsten en 50% van de niet-geschorsten waren niet meer werkzoekend. Van de geschorste vrouwen stroomde slechts 25% door naar de arbeidsmarkt. Het overgrote deel van de langdurig werkloze vrouwen bevonden zich niet in een financiële werkloosheidsval.

In Scandinavische landen blijkt de arbeidsgerichtheid heel hoog te liggen wat samengaat met hoge uitkeringen. Dit zou te maken hebben met de actieve begeleiding van werklozen, werkervaring, vorming, controle en de grote investeringen in publieke voorzieningen die de combinatie gezin-arbeid vergemakkelijken.

2.4. De omvang van het probleem

Het CSB berekende eind jaren negentig het verschil tussen werk en niet-werk voor een aantal typegezinnen. Door middel van deze standaardsimulaties wordt **de financiële val** bekeken.

Na een groot aantal simulaties “[...] bleek de overgang van werkloosheid of bijstand naar een voltijds minimumloonjob weinig financieel voordelig voor langdurig werkloze eenoudergezinnen, werkloze kostwinners met een maximale uitkering en in mindere mate eenouders met het bestaansminimum. Voor uitkeringsgerechtigden die aangewezen zijn op een deeltijd baan bleek laagbetaald werk vaak onvoldoende lonend te zijn.” Volgende tabel illustreert dit:

Netto gezinsinkomen³ bij werkloosheid en bijstand⁴ in % van het netto gezinsinkomen bij werk aan minimumloon, België, 1999

	Vanuit maximale uitkering	Vanuit minimale uitkering	Vanuit de bijstand
Naar voltijds werk aan minimumloon			
Eenoudergezin 2 kinderen	104	94	88
Kostwinner zonder kind	90	79	72
Kostwinner 2 kinderen	91	83	77
Alleenstaand	71	64	61
Werkloze partner (2 ^e partner werkt), 2 kinderen	85	85	74 ⁵
Inactieve partner (2 ^e partner werkloos), 2 kinderen	77	70	-
Naar deeltijds werk (50%) aan minimumloon⁶			
Eenoudergezin 2 kinderen	92	89	88
Kostwinner zonder kind	88	85	77
Kostwinner 2 kinderen	88	87	87
Alleenstaand	85	82	72
Werkloze partner (2 ^e partner werkt), 2 kinderen	96	96	84 ⁵
Inactieve partner (2 ^e partners werkloos), 2 kinderen	108	98	-

Bron: CSB, “De problematiek van de werkloosheidsval”, 2002.

³ Onder gezinsinkomen zijn begrepen: uitkering/loon van de betrokkene, bij tweeverdieners het loon van de partner (130% van het minimumloon – voltijds), en bij huishoudens met kinderen de kinderbijslag (verhoogd indien van toepassing), minus de kinderopvangkost.

⁴ De berekeningen werden gemaakt op gezinsniveau en op jaarbasis, aangezien dan pas de werking van de fiscaliteit zichtbaar wordt.

⁵ Voor deze categorie is de bijstandsuitkering 0 door het inkomen van de partner. Deze categorie komt dus overeen met een niet-uitkeringsgerechtigde partner.

⁶ De vervangingsratio's voor deeltijds werkenden houden rekening met de inkomensgarantie-uitkering voor werklozen (en de socio-professionele integratiepremie in de bijstand).

Ook de instap in **opleiding en begeleiding op de werkvloer** vormt een aandachtspunt. Het CSB onderzocht in 1999 de financiële vallen bij overgang van werkloosheid naar wep+.

Zo vond men voor alleenstaanden geen financiële val, tenzij deze PWA-activiteiten uitvoert. In dat geval neemt het financieel voordeel geleidelijk af (vooral bij deeltijdse wep-plus tewerkstelling) tot het nul en zelfs negatief wordt (-2.600 BEF/maand bij overgang van een maximale werkloosheidsuitkering met een toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten naar een halftijdse Wep-plus baan).

Wel zeer problematisch is de situatie bij eenoudergezinnen. Vanuit een maximale werkloosheidsuitkering zal de wep-plus tewerkstelling nauwelijks een meeropbrengst vertegenwoordigen (tussen 100 BEF en 5.000 BEF/maand). De overgang naar een deeltijdse wep-plus baan creëert bijna altijd een reëel inkomensverlies. Het meest nijpend is hier de situatie bij een 75% baan. Afhankelijk van de situatie kunnen hier inkomensverliezen gemeten worden tussen -2.000 BEF en -10.000 BEF/maand. Bij een halftijdse wep-plus baan is het probleem iets minder problematisch.

De conclusies bij de eenoudergezinnen gelden eveneens voor de eenverdieners alhoewel de negatieve financiële gevolgen minder groot zijn.

De overgang deeltijds wep+ naar reguliere arbeid stelt in bepaalde gevallen problemen. Er is nl. voor eenoudergezinnen nauwelijks sprake van een financiële prikkel bij de overgang van een halftijdse wep-plus baan naar voltijds werk aan minimumloon. Wel zeer aantrekkelijk is de overgang van een 75% wep-plus baan naar een reguliere voltijdse job.

Vervolgens geven volgende cijfers⁷ een illustratie van de instap naar opleiding op de werkvloer. Zo volgden in 2002 23.952 werkzoekenden, in functie van hun traject, een of andere opleiding op de werkvloer. Hiervan waren er 18.107 die een opleiding gestart hebben (de overigen volgden een opleiding op de werkvloer die reeds opgestart werd voor 2002). In 2002 werden er daardoor 25.701 nieuwe acties opgestart binnen de trajectwerking (er dient opgemerkt te worden dat een werkzoekende meer dan 1 actie kan ondernemen). Het grootste deel hiervan wordt gevormd door WEP+, IBO en de stages:

- WEP+: 2.842 (1.195 mannen en 1.647 vrouwen) nieuw gestarte wep+ begeleidingen;
- IBO: 7.742 (5.532 mannen en 2.210 vrouwen) nieuw gestarte IBO's;
- Stages: 14.556 (6.858 mannen en 7.698 vrouwen) nieuw gestarte stages.

In hetzelfde jaar waren er gemiddeld 187.023 niet-werkende werkzoekenden (exclusief 11.669 werkzoekenden in beroepsopleiding).

⁷ Bron: Nota aan de VESOC-Werkgroep betreffende het Vlaams Actieplan Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren 2003 (29 september 2003).

Werklozen die een beroepsopleiding volgen krijgen hiervoor premies. Zo krijgen langdurig werklozen die een beroepsopleiding volgen een premie van 40 BEF per gevolgd lesuur. Er zijn ook premies voorzien voor kinderlast. Tevens zal de verhoogde kinderbijslag voor langdurig werklozen behouden blijven bij deelname aan beroepsopleiding. Toch worden de maandelijks netto-beschikbare inkomens hierdoor slechts verhoogd met 1.520 BEF⁸ (alleenstaanden en eenverdieners zonder kinderen ten laste) tot 3.120 BEF (kostwinners met kinderen ten laste en eenoudergezinnen zonder opvangkosten). Zeker in vergelijking met de financiële incentieven in het kader van wep+ wordt opleiding voor werklozen weinig gehonoreerd.

3. Federale en Vlaamse beleidsmaatregelen⁹

In de volgende tabel werden maatregelen die in Vlaanderen en België de afgelopen jaren werden genomen om de werkloosheidsvallen te verminderen, op een rij gezet.

Eerst worden voor België de financiële maatregelen onder de loep genomen, waarna de niet-financiële volgen. Voor Vlaanderen wordt eenzelfde opdeling gemaakt.

Er kan opgemerkt worden dat de federale maatregelen vooral inspelen op de financiële vallen, terwijl de Vlaamse zich meer richten op de niet-financiële vallen.

⁸ Deze cijfers werden bekomen bij deelname aan de beroepsopleiding “professionele schoonmaaktechnieken”.

⁹ Bronnen: CSB, “De problematiek van de werkloosheidsval”, 2002; Beleidsbrief Werkgelegenheid 2002-2003; Website Greet Van Gool; Jaarverslag VDAB 2002; Verslag 2001 Hoge Raad voor de Werkgelegenheid; Nota’s Beheerscomité VDAB; nota’s aan de VESOC-Werkgroep; STC-Leuven, “Ziektevallen, valkuilen in regelgeving en procedures op weg naar werk”, 2003; Vlaams Actieplan Europese Werkgelegenheidssnoeren 2002; HIVA, “Trajectbenadering voor laaggeletterdheid in Vlaanderen”, juni 2003; Jaarverslag RVA 2002.

AARD VAN DE WERKLOOSHEIDSVAl	MAATREGEL	(BEOOGD) EFFECT
Financiële vallen	FEDERALE MAATREGELen	
<p>Hoogte van het verdiende loon</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Selectieve verlaging van de werknemersbijdrage voor lage lonen - In januari 2000 (met uitbreiding in april 2000) werden de <i>sociale werknemersbijdragen</i> voor lage lonen verlaagd. De vermindering bestaat uit een forfaitair bedrag dat geleidelijk afneemt naarmate het loon stijgt (sinds 01/01/2003 tot een maximum bruto-loon van 1.509,17 €/maand). Het bedrag van de maximale maandelijkse forfaitaire vermindering werd opgetrokken van 88,35 € (81,80 € voor bedienden) naar 102,6 € (95 € voor bedienden). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voor werknemers op (interprofessioneel) minimumloonniveau speelt het voordeel volledig. Bij 130% van het minimumloon is de maatregel volledig uitgewerkt. Het netto-effect wordt ook nog eens verlaagd door de invloed van de fiscaliteit (meer netto belastbaar inkomen, dus meer belastingen te betalen). De werknemerswig op minimumloonniveau daalt voor alleenstaanden van 29% naar 24%, voor eenouders met twee kinderen van 17% naar 12%, voor een kostwinner zonder kinderen van 19% naar 15% en voor een kostwinner met kinderen van 13% naar 8%. Door het systeem houden 630.024 werknemers in België meer over van hun brutoloon.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Individueel belastingkrediet voor lage arbeidsinkomens - Het gaat om een individueel fiscaal voordeel dat maximaal 496 € per jaar kan bedragen voor belastbare arbeidsinkomens tussen 3.718 € en 12.395 €. Tussen 2.479 € en 3.718 € (inloopzone) en 12.395 € en 16.113 € (uitloopzone) geldt een degressief voordeel. Kostprijs van de maatregel is ongeveer 446 miljoen €. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Het belastingkrediet zorgt voor een bijkomende verhoging van het netto-voordeel van werk voor werklozen die herintreden aan het minimumloon met ongeveer 41 € per maand, onafhankelijk van de gezinssituatie.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Verhoging van de aftrek voor beroepskosten - Het percentage van de aftrekbare beroepskosten in de eerste schijf wordt verhoogd van 20% naar 25%. Met maximumbedrag van de forfaitaire beroepskosten blijft gelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bij de overgang van langdurige werkloosheid met een maximale uitkering of vanuit de bijsand naar voltijdse minimumloonarbeid zal deze maatregel zorgen voor een bijkomende meeropbrengst uit werk van 8,7 € tot 11,2 € per maand, bovenop het voordeel uit het belastingkrediet.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ De werkhervattingtoeslag – Elke werkloze ouder dan 50 jaar die recht heeft op een anciënniteitstoeslag kan een werkhervattingpremie ontvangen als hij terug als loontrekkende aan de slag gaat. Het gaat om een forfaitair 	

<p>Wegvallen of verminderen van financiële voordelen</p>	<p>maandelijks bedrag van 159,18 € en wordt toegekend voor een periode van twaalf maanden (hernieuwbaar).</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Tijdelijk behoud van de verhoogde kinderbijslag voor werklozen bij herintrede - Langdurig werklozen die een job vinden, maar binnen 6 maanden terug werkloos worden, krijgen onmiddellijk terug hun verhoogde kinderbijslag (voorheen was dit niet het geval). Voor langdurig werklozen en invaliden die terug gaan werken zal de verhoogde kinderbijslag ook iets langer uitbetaald worden (maximaal 3 maanden). Dit komt doordat sinds oktober 2000 de sociale toelagen op de kinderbijslagen per trimester vastgesteld worden ipv maandelijks. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Door deze twee maatregelen krijgen 35.000 gezinnen met 65.000 kinderen de verhoogde kinderbijslag op een stabielere manier uitbetaald.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stimuleren van het arbeidsaanbod van de partner van werkloze gezinshoofden - Sinds 1 april 2001 mag de partner van een werkloos gezinshoofd maximaal 275,34 € netto per maand bijverdienen (komende van 177,57 €). Komt men hierboven verliest het werkloze gezinshoofd zijn hogere uitkering. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Stimuleren van werkhervatting van oudere werklozen - Sinds 1 juli 2000 hebben oudere werklozen onmiddellijk terug recht op een verhoogde werkloosheidsuitkering wanneer ze na een tijdelijke werkhervatting terug werkloos worden (voorheen 1 jaar wachttijd). Voor de werkloze - ouder dan 45 jaar - die na 24 maanden werkhervatting terug werkloos wordt zal de uitkering berekend worden op basis van het meest voordelige referenteloan (voorheen laatste loon). 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nieuwe berekening cumulatieve arbeidsinkomen en ziekte-uitkering – Sinds april 2002 kunnen werknemers die arbeidsongeschikt verklaard zijn en die toegelaten arbeid verrichten meer verdienen voor ze hun uitkering verliezen, doordat de vermindering van de uitkering voortaan gebaseerd is op het netto belastbaar loon i.p.v. het brutoloon. De verlaging van de uitkering gebeurt ook geleidelijker (per 25%). 	

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sinds 1 juli 2002 is het voor werknemers in beschutte werkplaatsen mogelijk om vakantiegeld en/of een eindejaarspremie te ontvangen zonder dat ze hun integratietegemoetkoming hierdoor verliezen. Voorheen mocht men de tegemoetkoming cumuleren met 14.511,96 € per jaar (= 12 keer het gewaarborgd minimummaandloon), terwijl dit nu verhoogd is tot 17.355 € per jaar en er dus geen reden meer is om de eindejaarspremie en het vakantiegeld niet toe te kennen. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ In België werken er ongeveer 20.000 mensen in de sector van de beschutte werkplaatsen.
Kosten verbonden aan het vinden van werk	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kinderopvangtoeslag in de werkloosheidsverzekering - Vanaf juli 2000 werd in de werkloosheidsverzekering een eenmalige kinderopvangtoeslag ingesteld van 743,68 €, met als doel de kinderopvangkost voor werklozen die herintreden gedeeltelijk te compenseren. De maatregel is enkel van toepassing op eenoudergezinnen en het moet gaan om een baan van minstens 18 uren met een contract van onbepaalde duur. ■ Belastingaftrek voor kinderopvangkosten - Er bestaat een belastingaftrek voor kinderopvangkosten met een maximaal af te trekken dagbedrag (inkomsten 2001) van 11,20 €. Vanaf 2000 (aanslagjaar 2001) kan 100% van de werkelijke kosten van de netto belastbare inkomsten worden afgetrokken (voorheen 80%). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ De kinderopvangtoeslag dekt ongeveer 75% van de kinderopvangkost voor 2 kinderen. In 2001 maakten slechts 71 werklozen van deze regeling gebruik. Als redenen worden het recent karakter van de maatregel aangehaald, alsook het feit dat de werkloze zelf de aanvraag moet doen.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Belastingaftrek voor kinderopvangkosten - Er bestaat een belastingaftrek voor kinderopvangkosten met een maximaal af te trekken dagbedrag (inkomsten 2001) van 11,20 €. Vanaf 2000 (aanslagjaar 2001) kan 100% van de werkelijke kosten van de netto belastbare inkomsten worden afgetrokken (voorheen 80%). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Voor 2001 blijkt dat de (voltijdse) bruto kinderopvangkost voor een eenouder met twee kinderen die werkt aan het minimumloon 1.431,1 € per jaar bedraagt. Na de fiscale aftrek bedroeg de netto kinderopvangkost nog 984,5 €. Deze netto kost weegt wel nog steeds zwaarder door in het budget van lage inkomens. Dit zou in de toekomst weggewerkt worden.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mobiliteitstoeslag in de werkloosheidsverzekering - Vanaf juli 2000 werd in de werkloosheidsverzekering een eenmalige mobiliteitstoeslag ingesteld van 30.000 BEF voor werklozen die juist werk gevonden hebben. Hiervoor dient o.a. de woon-werkafstand meer dan 25 km en de totale verplaatsingsduur 4 uren te bedragen. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ In 2001 ontvingen slechts 41 pas werkenden de toeslag.

Te betalen belasting en sociale premies bij werk en werkloosheid		
Duur van de uitkeringen		
Passiviteit van het uitkeringsstelsel		
Loopbaanperspectief		
Mogelijkheid tot inkomen via zwart werk		
Niet-financiële vallen		
Toeleiding		
Andere belemmeringen (Kinderopvang)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiscale aftrek kinderopvang voor bedrijven – Bedrijven die sinds 1 januari 2003 werkingskosten hebben of uitgaven doen voor infrastructuur of uitrusting nodig voor het creëren van nieuwe kinderopvangplaatsen (0 tot 3 jaar), kunnen deze inbrengen als beroepskosten met een maximaal aftrekbaar bedrag van 6.300 € (2003) per plaats per jaar. Uitgaven van het bedrijf aan dit kinderdagverblijf blijven aftrekbaar voor de daaropvolgende jaren. De regeling geldt niet voor vzw's. 	
	VLAAMSE MAATREGELEN	
Financiële vallen Wegvallen of verminderen van financiële voordelen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Studiekosten en studiebeurzen - Het stelsel van studiebeurzen is inkomensselectief en dus onafhankelijk van de tewerkstellingssituatie van de ouders. Zodus heeft het geen nadelige invloed op de herintrede van werklozen. Er kan zich wel een lage loonval voordoen. Toch worden bv. voor gezinnen waarvan 70% van de inkomens uit vervangingsinkomens bestaat, de vervangingsinkomens verminderd met een bedrag dat berekend wordt zoals de forfaitaire beroepskosten. Wanneer een werkloze 	

	<p>een job opneemt, valt deze voordeliger regeling weg zodat de studiebeurs lager zal liggen. Indien door werkhervatting van de ouders het inkomen verhoogt zodat de studiebeurs vervalt, zal ook geen verlaging van het inschrijvingsgeld mogelijk zijn (wat een verschil kan betekenen van ongeveer 400 €).</p>	
Niet-financiële vallen		
Toeleiding		
<i>Individuele Trajectwerking</i>	<p>■ Bedoeling is een sluitende en preventieve aanpak van werkzoekenden met een prioriteit voor laaggeschoolden. In principe krijgen alle werkzoekenden voor ze langdurig werkloos zijn een individueel traject aangeboden dat optimaal aansluit bij hun vaardigheden en behoeften en hun kansen op werk. Alle stappen van begeleiding en opleiding zijn hierbij geïntegreerd in één traject. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen zelfredzamen en minder-zelfredzamen.</p> <p>Hoewel de grootste aandacht uitgaat naar de preventieve aanpak wordt ook gewerkt aan de curatieve aanpak met als voornaamste maatregelen: sociale werkplaatsen, WEP+, invoegbedrijven en invoginterim.</p> <p>Volgens Cantillon (1999) suggereren: "internationale durcijfers van werkloosheid [...] dat werkloosheid zelfbestendigend werkt. Hoe langer men uitgesloten is van de arbeidsmarkt, hoe kleiner de kans op herintrede. In België heeft een werkloze na de eerste maand nog 50% kans aan de werkloosheid te ontsnappen, na zes maanden is dit gezakt tot 6% en na één jaar tot 4%."</p>	<p>■ Het aantal lopende trajectovereenkomsten eind 2001 bedroeg 55.800. Tov het totaal ingeschreven NWWZ op 31/12/2001 bedraagt de dekingsgraad 31%.</p> <p>Door de systematische intake sinds januari 2002 in de 4e maand van de werkloosheid neemt het bereik stelselmatig toe.</p> <p>Het ontbreken van een preventieve 'sluitende' aanpak wordt ook door de Europese Commissie genoemd. Doordat dit momenteel niet mogelijk is, zijn verschuivingen in doelgroepbereik en een optimalisatie van de trajectwerking nodig, zodat de werkzoekende die het het meeste nodig hebben, blijvend bereikt kunnen worden.</p>
<i>Lokale Werkwinkels</i>	<p>■ De LWW's hebben een dubbele taak: geïntegreerde basisdienstverlening; en op termijn de draaischijf worden van de lokale diensteneconomie. In het kader van de dienstencheques moeten zij de afstemming verzorgen tussen de vraag naar nabijheidsdiensten en het aanbod van werkzoekenden. In toeleidingsplannen geven de LWW's aan welke acties ze gaan opzetten om moeilijk bereikbare werkzoekenden naar de LWW's te krijgen.</p>	<p>■ Eind 2002 zijn er reeds ongeveer 100 lokale werkwinkels opgestart. Tegen eind 2004 zouden dit er 140 moeten zijn. In 2003 werd een budget voorzien van 9.006 duizend €.</p> <p>In 2002 werd 867.627 € voorzien aan subsidies voor de toeleidingsplannen.</p>

<p><i>Inschakeling uitbetalingsinstellingen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ De uitbetalingsinstellingen kunnen een sensibiliserende en toeleidingsondersteunende rol vervullen t.a.v. hun leden-werkzoekenden. In het kader van het project "Bijlijven" dat door de drie vakbonden wordt opgenomen (financieel ondersteund door minister Landuyt), wordt geëxperimenteerd met verschillende methodieken om de toeleiding van werkloze vakbondsleden te bevorderen. De vakbonden beschikken via de uitbetaling van de werkloosheidsuitkering over een belangrijk eerstelijnsloket voor werkzoekenden. De eerstelijnslokets kunnen ook een activerende rol opnemen naar werkzoekenden, via een gevarieerd aanbod van informatie over mogelijkheden op de arbeids- en opleidingsmarkt tot doorverwijzing naar de lokale werkwinkel met het oog op het aanvatten van een traject. De bijlijfconsulent voorziet, als draaischijf van het toeleidingsgebeuren in de vakbond, in extra sensibiliserende acties naar bijvoorbeeld langdurig werklozen die in aanmerking komen voor schorsing wegens langdurige werkloosheid. Extra sensibiliserende acties naar specifieke doelgroepen worden ontwikkeld, en individuele gesprekken met de bijlijfconsulent worden mogelijk gemaakt.
<p><i>Aangepaste methodieken</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ In de loop van 2000 werden pakketten voorzien in de opleiding van trajectbegeleiders: "Omgaan met specifieke doelgroepen" en "Communicatieve en diagnostische vaardigheden".
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aangezien het project echter niet de gewenste resultaten bereikte (slechts in 15% van de huisbezoeken een positief resultaat), werd besloten voor deze uitzonderingsdoelgroepen de bijkomende actie te beperken tot een telefonische contactname of gepersonaliseerd schrijven.

<p>Specifieke doelgroepen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Allochtonen - In augustus 2001 ondertekende de VDAB een samenwerkingsprotocol met vier georganiseerde allochtonenfederaties, en dit als gevolg van het VESOC-actieplan Allochtonen (2000). Aan elke federatie werd een subsidie toegekend die hen in staat moet stellen een toeleider aan te werven. Zij moeten elk 50 allochtone jongeren die in aanmerking komen voor een startbaan, toeleiden naar de VDAB. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ De VDAB zette in 2002 4.806 trajecten op voor allochtonen. Ruim 5.000 werkzoekenden startten in 2001 een opleiding NT2.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Herintreedsters – Uit CGBS-onderzoek (1997) bleek dat er met name bij de zgn. thuiswerkende vrouwen nog een grote groep aanwezig is die sterk arbeidsmarktbetrokken is. De VDAB stelde eind 1999 voor om vanaf 2000 gesprekken op te starten met verschillende vrouwenorganisaties om de mogelijkheden terzake te onderzoeken. In de social profit sector richt de terugkeercursus voor verpleegkundigen zich specifiek naar herintreedsters. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Omwille van de beperkte arbeidsreserve van werkzoekende verpleegkundigen worden op jaarbasis twee terugkeercursussen gepland. In 2002 startten er 40 cursisten, waarvan er zes maanden na de opleiding 93% aan het werk waren.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Oudere werklozen – De VDAB biedt specifieke trajectbegeleidingsmodules aan. Er wordt ook geëxperimenteerd met loopbaanadviseurs voor 50+. <p>Via het systeem van de landingsbanen worden werknemers aangemoedigd om deeltijds uit te treden i.p.v. voltijds. Sinds 2002 is de maatregel uitgebreid naar de privé-sector en wordt ze sinds 2002 geïntegreerd in het federale stelsel van tijdskrediet.</p> <p>In 2001 kwam er een VESOC-actieplan Ouderen met vier maatregelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zilverpas-plan – inschakeling ouderen en/of experimenten rond eendeloopbaanalternatieven; 2) versterken van de peterschapformule; 3) ontwikkelen van methodieken voor de toeleiding van oudere 	<ul style="list-style-type: none"> ■ In 2002 startte een eerste project op in Antwerpen, waarbij jobhunting en jobcoaching werd gebruikt, een meer actieve aanpak van begeleiding. Er werden sensibiliseringsacties gedaan naar werkgevers. Bijna 1 op drie vond werk en minder werkzoekenden lieten zich uitschrijven als werkzoekende. In 2003 wordt het project uitgebreid naar 3 klantencentra (LKC's). <p>Er werden in totaal 8 Zilverpasplannen gesubsidieerd voor een totaalbedrag van 94.495 €. Voor de andere maatregelen bedroeg de subsidie 348.759 € (1 project in maatregel 2; 3 projecten in maatregel 3 en 1 project</p>

	<p>werklozen en werkzoekenden; 4) omkadering van ouderen die als vrijwillige adviseurs nieuwkomers begeleiden of als mentor voor jonge HR-verantwoordelijken of KMO's bij de vormgeving van hun diversiteitsbeleid.</p> <p>Sinds 1 juli 2002 wordt aan werkzoekende 50-plussers ofwel een maximumvrijstelling toegekend (niet meer beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt), ofwel een mini-vrijstelling. Bij deze laatste moet de werkzoekende zich niet meer melden bij de stempelcontrole, maar moet hij wel beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt, en dus ingaan op passende dienstbetrekkingen. Hij wordt opgenomen in het VDAB-begeleidingsaanbod.</p>	<p>in maatregel 4).</p> <p>Tussen januari 2002 en juli 2002 startten 994 50-plus-werkzoekenden een VDAB-opleiding (710: beroepsopleiding, 107: persoonsgerichte vorming, 118: sollicitatietraining en voor 59 wordt het traject nog verder verfijnd).</p>
<p>■</p> <p>Arbeidsgehandicapten en beperkte arbeidsgeschiktheid – Er bestaan in Vlaanderen geen maatregelen voor werkzoekenden met medische problemen, behalve voor werkzoekenden met een handicap.</p> <p>Het VESOC-Actieplan 2001 Arbeidsgehandicapten kent 2 maatregelen waarvoor 1.040.337 € voorzien werd.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ontwikkelen van concrete methodieken en instrumenten voor het optimaliseren van de activering, intake, screening, diagnose en oriëntering van arbeidsgehandicapten. 2. Ontwikkelen van instrumenten ter bevordering van jobcoaching en levenslang leren met als doel duurzame tewerkstelling en loopbaanontwikkeling. <p>In het kader van het Actieplan werden in 2001 de Arbeidstraject-begeleidingsdiensten (ATB) voor werkzoekenden met een handicap ingebed in 21 Lokale Werkwinkels.</p> <p>Het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap zorgt voor opleidingen en beschikt hiervoor over een twaalfstal gespecialiseerde centra. De opleidingen kunnen plaatsvinden in deze</p>	<p>■</p> <p>In 2001 werden ongeveer 900 arbeidsgehandicapte werkzoekenden doorverwezen naar ATB. Daarenboven werden van 300 gescreende werkzoekenden zonder een erkenning als arbeidsgehandicapte er ongeveer 200 opgenomen in een gespecialiseerd ATB-traject. Er waren in december 2001 18.446 ingeschreven arbeidsgehandicapten bij de VDAB. Deze definitie is wel vrij ruim en personen met een fysieke handicap maken hier slechts een deel van uit.</p> <p>De ATB-samenwerking werd in een protocol gegoten tussen VFSIPH en VDAB. Voor de screening en begeleiding van arbeidsgehandicapten zonder een Vlaams Fondsnummer werden zowel in 2001 als 2002 991.574,1 € aan de VDAB ter beschikking gesteld (123.946,76 € voor de fysieke inbedding van de ATB-begeleiders in de LWW's; en 867.627,34 € voor de gespecialiseerde screening en trajectbegeleiding van 1000 arbeidsgehandicapten zonder erkenning).</p>	

	<p>centra, maar worden vnl. op de (toekomstige) arbeidsplek gegeven. In de loop van 2001 waren er 874 cursisten.</p> <p>Voor het verhelpen van psychische problemen is er de persoonsgerichte vorming als onderdeel van de trajectwerking van de VDAB (10.185 bereikte werkzoekenden in 2001).</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Laaggeletterden – Uit het IALS-onderzoek van de OESO blijkt 23% tot 28,2% van de Vlaamse bevolking laaggeletterd te zijn (level 2). Daarnaast wordt de groep die het risico loopt om de maatschappelijke, economische en educatieve aansluiting met de vnl. kwantitatieve geletterdheidseisen van de arbeidsmarkt te verliezen, geraamd op 39,7% van de bevolking. <p>Bij de arbeidsmarktgerichte actoren wordt laaggeletterdheid bij autochtonen niet als aandachtspunt geformuleerd. De doelgroep is ook niet eenvoudig te onderscheiden doordat geletterdheid niet als apart item wordt opgenomen bij de intake of screening. Laaggeletterdheid wordt dan pas opgemerkt tijdens de opleiding of de werkervaring, waarna alleen remediërend kan opgetreden worden. Voor allochtonen is er wel veel meer aandacht. Hierbij wordt een eerste onderscheid gemaakt tussen 'nieuwkomers' en de 'klassieke groep van allochtonen'. Een tweede onderscheid bevindt zich op het niveau van de geletterdheid in de moedertaal.</p> <p>In maart 2001 startte de VDAB i.s.m. het kabinet Werkgelegenheid het project "ICT-basisvaardigheden voor iedereen". Er wordt gericht op werkzoekenden die het aanbod (gratis) krijgen indien uit hun intakegesprek blijkt dat zij niet over ICT-basisvaardigheden beschikken. Werknemers kunnen op eigen initiatief de cursus volgen en dit tegen betaling. Voor werknemers die in opdracht komen van hun werkgever wordt gerekend op de sectorconvenanten. Het plan kwam in 2002 op kruissnelheid en bevat drie modules: inzet van leermobielen, doe-</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Een eerste manier waarop deze groep geholpen wordt is via educatieve trajecten vnl. binnen de Centra voor Basiseducatie (29). Verder bestaan er ook nog Tweede Kansonderwijs en Onderwijs voor Sociale Promotie. Buiten deze drie vormen van volwassenenonderwijs bestaan er ook nog andere reguliere opleidingssystemen: VDAB en VIZO; en niet-reguliere: sectorale vormingsfondsen, OCMW, tewerkstellings- en opleidingsinitiatieven voor risicogroepen. Een tweede manier heeft wel als doel de doorstroming naar de arbeidsmarkt, nl. de bemiddelingstrajecten. Hierbij is de focus meer en meer komen te liggen op de werkervaringscomponent i.p.v. de formele leersetting. Een derde werkwijze wordt gevormd door de trajecten op de werkplek. <p>Via het plan "ICT-basisvaardigheden voor iedereen" werden tussen maart en december 2001 6.797 werkzoekenden bereikt. Het project lijkt er zeer goed in te slagen laaggeletterden te bereiken. 46,3% heeft een diploma van maximaal lager onderwijs, en 27,3% van hoger secundair onderwijs.</p>	

	<p>cursus kennismaken met de computer en het uitlenen van internettoestellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Schoolverlaters – <i>Instant A</i> is een sociaal uitzendkantoor voor jongeren uit kansengroepen. In 2002 werden 5 kantoren gesubsidieerd. Bedoeling is dat de lokale overheden het project na de pilootfase opnemen in hun lokaal werkgelegenheidsbeleid. 	<p>Tussen 1/4/2002 en 31/3/2003 werd gestreefd naar 240.000 uitzenduren en 275 doorstromingen. Hiervoor werd een bedrag voorzien van 440.680 €. Er werden in die periode 6.537 tewerkstellingen (periodes van tewerkstelling) gerealiseerd. 2.071 personen werden aan een job geholpen, waarvan 162 een contract van onbepaalde duur kregen.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Andere - Werkzoekenden die te kampen hebben met psycho-sociale en/of verslavingsproblemen kunnen onder meer terecht bij de sociale werkplaatsen. <p>Voor (ex)-gedetineerden is er het Actieplan (ex)-gedetineerden opgestart. Bij de opstart van de pilootfase in 2002 werd gewerkt met een begeleidingsplan voor 240 gedetineerden in de regio's Antwerpen en Kempen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Er is in 2002 veel meer vraag naar uitbreiding of nieuwe sociale werkplaatsen (meer dan 1000 plaatsen) dan er aanbod is (voorzijene uitbreiding van 300 plaatsen). Sommige sociale werkplaatsen moeten de werkdruk opdrijven om aan de vraag te kunnen voldoen, wat indruist tegen het maatwerk dat nodig is voor de beoogde doelgroep.
Opleiding en Werkervaring	<ul style="list-style-type: none"> ■ WEP-plus - Werkzoekenden die minstens 2 jaar inactief zijn en hoogstens een diploma LSO hebben vormen het onderwerp van deze regeling. De Vlaamse overheid geeft premies aan vzw's, plaatselijke besturen of onderwijsinstellingen om deze personen gedurende 1 jaar aan te werven. De werkgever voorziet begeleiding zodat de kandidaat na de tewerkstelling over voldoende vaardigheden beschikt om de overstap te maken naar het reguliere circuit. De kandidaat ontvangt een loon overeenkomstig de functie, en bestaat uit een integratie-uitkering betaald door de RVA en een loon betaald door de werkgever. Het systeem is voordelig voor alleenstaanden en samenwonenden, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Het budget van deze maatregel bedroeg in 2002 25.923 miljoen €. Daarmee krijgen ongeveer 2.000 langdurige laaggeschoolede werkzoekenden een concrete opleiding gekoppeld aan een werkervaring. Op basis van steekproeven blijkt dat 50% van de WEP-plussers doorstroomt naar het reguliere circuit, 11% naar het niet-reguliere circuit (bv. sociale werkplaatsen), 4% start een opleiding en 35% stroomt terug naar de werkloosheid. In tegenstelling tot het PWA-stelsel lijkt het WEP+-stelsel financieel

	<p>maar niet voor eenoudergezinnen en kostwinnersgezinnen.</p> <p>In de toekomst wil men wep-plussers in dienst laten treden van organisaties (non-profitsector) die wel over ervaring beschikken inzake begeleiding, aangezien dit als een pijnpunt werd ervaren.</p>	<p>interessanter om over te stappen naar een reguliere baan.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Invoeginterim – Vanaf 2002 wordt dit systeem ook op Vlaams niveau toegepast. Langdurig werklozen en leefloners kunnen hierdoor ingezet worden door een uitzendbureau met een tijdelijke arbeidsovereenkomst van 2 jaar. Zij krijgen een garantie op opleiding en begeleiding. Het federale systeem zorgt echter voor administratieve overlast bij de betrokkenen door het systeem van dubbele betaling. Ook bestaat er verdringing tussen kansengroepen doordat de subsidievoorwaarden voor langdurig werkzoekenden nadeliger zijn dan voor leefloners. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ IBO – Aan de hand van de Individuele Beroepsopleiding in de Onderneming wordt het inschakelen en opleiden van werkzoekenden (uitkeringsgerechtigde werklozen die tijdens de opleiding hun statuut van werkloze behouden) verbonden met het invullen van moeilijk invulbare vacatures. De duur van de opleiding bevindt zich tussen 4 weken en 6 maanden, en wordt in samenspraak met de VDAB bepaald. De cursist ontvangt gedurende de opleiding van de werkgever een productiviteitspremie (dus bovenop de uitkering) die berekend wordt op het verschil tussen het belastbaar loon en de werkloosheidsuitkering van de cursist. Na een succesvolle IBO is de werkgever verplicht de cursist een contract van onbepaalde duur aan te bieden. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Het totaal aantal gestarte IBO's kwam in 2002 uit op 7.755 Zes maanden na de IBO is ongeveer 10% nog steeds werkzoekend, 2,6% werkt deeltijds en 86,3% werkt voltijds.
Andere belemmeringen		
<i>Mobiliteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bedrijfsvervoerplan VDAB, carpooling – LKC's waar langdurige trajectmodules aangeboden worden (in de praktijk de T&O centra) moeten een mobiliteitsplan opstellen naar analogie met het bedrijfsvervoersplan. In 2002 werd het carpoolingsproject uitgebreid over heel Vlaanderen. 	

	<ul style="list-style-type: none"> Overeenkomst met DE LIJN, Jobpas – Werkzoekenden kunnen in het kader van hun trajectbegeleiding op een goedkope manier gebruik maken van de diensten van De Lijn. De trajectbegeleider vraagt elektronisch een netabonnement van 1 jaar aan en biedt een overschrijvingsformulier voor 12,40 € (12,50 € vanaf 1/11/2003) aan aan de werkzoekende (voor werkzoekenden in opleiding volledig gratis). Het project is gestart op 5 november 2001. 	<ul style="list-style-type: none"> Het voorziene budget bedraagt 620.000 €. In 2002 maakten in totaal 13.881 werkzoekenden hiervan gebruik; 9.124 werkzoekenden voor een opleiding en 4.757 voor een sollicitatie. Het grootste deel (41,4%) wordt aangevraagd door laaggeschoilde werkzoekenden die tussen 1 en 2 jaar werkloos zijn en minder dan 30 jaar oud zijn.
	<ul style="list-style-type: none"> Overeenkomst met de NMBS – De werkzoekende kan voor 1 € per enkele reis een traject per spoor afleggen om in te gaan op een sollicitatie of een examen. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor 2003 is een budget voorzien van 1.611.000 €.
	<ul style="list-style-type: none"> Gratis opleidingen rijbewijs B – Met een budget van 275.000 € leidt de VDAB werkzoekenden in trajectbegeleiding op voor het behalen van het nodige rijbewijs. Ze moeten wel ingeschreven zijn in een hoofdberoep waar in meer dan 50% van de gevallen een rijbewijs B vereist is. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2000 ging het om 349 werkzoekenden waarvan 64% na de opleiding werk heeft gevonden en 11% een beroepsopleiding is gaan volgen. In 2002 volgden 178 werkzoekenden deze opleiding, waarbij 96.264 € werd uitgegeven.
	<ul style="list-style-type: none"> Project (snor)fietsen – De VDAB stelt 450 snorfietsen en 300 fietsen ter beschikking aan werkzoekenden. Gedurende 3 maanden kunnen ze gratis gebruik maken van dit aanbod om tijdens deze periode een solide oplossing te zoeken. 	<ul style="list-style-type: none"> Het voorziene budget bedraagt 620.000 €. In totaal ontleenden via de lokale werkinkels 936 werkzoekenden een snorfiets en 150 een fiets. In 2003 wordt dit project geëvalueerd, en zal de verdeling van het materiaal over de regio's aangepast worden aan de behoeften.
	<ul style="list-style-type: none"> Meeneembaarheid van vroeger betaalde registratierechten – Natuurlijke personen die een woning of een bouwgrond kopen om er hun hoofdverblijfplaats in of op te vestigen kunnen de vroeger betaalde registratierechten op woningen of bouwgronden die voor hun hoofdverblijfplaats dienden verrekenen met de nieuw te betalen registratierechten. De verrekening geldt enkel als die eigendommen weder verkocht werden binnen een periode van twee jaar voorafgaand aan de nieuwe aankoop. Bovendien moeten de eigendommen gelegen zijn in het Vlaamse gewest en is de verrekening begrensd tot maximaal 12.500 €. 	<ul style="list-style-type: none"> Met deze maatregel wil de Vlaamse regering "de mobiliteit [...] bevorderen van alle burgers die, om gelijk welke reden (professioneel, familiaal of andere) een nieuwe hoofdverblijfplaats wensen aan te kopen die beter dan de huidige beantwoordt aan hun noden." Door een verhoogde mobiliteit wil men hoge pendelvolumes, congesties en arbeidsimmobiliteit tegengaan.

	<p>■ Uitzendbus – Werkzoekenden uit een bepaalde regio die een uitzendopdracht aannemen konden gratis een beroep doen op de uitzendbus voor de verplaatsing naar hun werk, en dit op kosten van de uitzendkantoren. Proefprojecten werden geïnitieerd in de regio's Oostende, Kortrijk en Maaseik/Kinrooi (december 2001 - gedurende 6 maanden). De uitvoering en financiering gebeurde binnen een publiek-private samenwerking.</p>	<p>■ Vanuit andere steden en regio's wordt interesse getoond voor het project.</p>
<p><i>Kinderopvang</i></p>	<p>■ Samenwerking tussen VDAB en Kind & Gezin – In 2001 werd er vanuit de VDAB een samenwerking opgezet met Kind en Gezin om de toetreding van werkzoekenden op de arbeidsmarkt te vergemakkelijken. Deze samenwerking resulteerde o.a. in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een link van de VDAB-site naar de site van Kind en Gezin, en omgekeerd; • de toegang tot de site 'kinderopvang' waardoor alle werkzoekenden ook via de zelfinschrijvingspc's in de LWW's en de consultants de kinderopvangplaatsen in Vlaanderen kunnen consulteren; • VDAB verschaft via call center ook informatie over kinderopvang, en er zijn afspraken met het call center van K&G. 	<p>■ De samenwerking verloopt vlot. De consultants kunnen de website van Kind & Gezin vlot consulteren. Er werd ook voor urgentieopvang gezorgd zodanig dat werkzoekenden snel een opleiding kunnen beginnen.</p>
	<p>■ Hervorming van het stelsel van kinderopvangskosten – Sinds 1 juli 2002 evolueert de ouderbijdrage lineair met het inkomen (voorheen was dit een trappensysteem). Voor inkomens tot 234.700,5 € betekent dit een verlaging van de kinderopvangkost, voor de andere een verhoging. De minimale bijdrage bedraagt 1,24 € per dag per kind en de maximale bijdrage 22,31 € (voorheen resp. 1,59 € en 15,44 €). Voor een opvang van 5 tot 11 uren moet men het basisbedrag betalen. Minder dan 3 uren: 40%, van 3-5 uren: 60%, vanaf 11 uren: 5% extra per half uur. Vanaf 2 kinderen ten laste: korting van 2,5 €. Voor BKO gelden dezelfde tarieven.</p> <p>Werklozen die een beroepsopleiding gaan volgen ontvangen een premie van 4 € per kind per halve dag gevolgde beroepsopleiding. De premie geldt voor 1 kind (dat op het ogenblik van de opleiding nog niet</p>	

	<p>tot het kleuteronderwijs wordt toegelaten). Sinds juli 2000 worden deze premies versneld uitbetaald. In 2000 en 2001 bedroegen deze premies resp. 775.574 € en 792.642 €.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ■ 	<p>Kinderopvangplaatsen - Vlaanderen voldoet reeds aan de Europese doelstellingen (tegen 2010 kinderopvang voorzien voor 90% van de kinderen tussen 3 en de leeftijd van leerplicht, en 33% van de kinderen jonger dan 3). In 2001 kwamen er 2.500 extra plaatsen. In 2004 wil men 358 plaatsen per 1000 kinderen jonger dan 3. In de sector van de Buitenschoolse Kinderopvang kwamen er 2.000 plaatsen bij in 2001.</p> <p>Het absoluut aantal kinderdagopvangplaatsen voor kinderen jonger dan 3 bedroeg in 2001 58.788 (t.o.v. populatie van kinderen jonger dan 3 van 187.226).</p>	

4. Blijvende aandachtspunten en nieuwe voorstellen betreffende de werkloosheidsvallen

4.1. Financiële werkloosheidsvallen

De voorbije jaren zijn heel wat maatregelen getroffen om de **financiële werkloosheidsvallen** weg te werken, vooral naar werkzoekenden met een RVA-uitkering toe. Een aantal categorieën werkzoekenden zagen hun financiële val verkleind of zelfs gedicht, alhoewel er nog een paar pijnpunten overblijven.

Het CSB berekende in 2001 wat de impact was van een aantal maatregelen om de financiële werkloosheidsval te reduceren. Het gaat om vier maatregelen die sinds 2000 genomen zijn: 1) de selectieve verlaging van de werknemersbijdrage voor lage lonen, 2) de hervorming van de personenbelasting (alle onderdelen, met inbegrip van het belastingkrediet voor lage lonen), 3) het tijdelijk behoud van de verhoogde kinderbijslag voor werklozen bij herintrede en 4) de kinderopvangtoeslag voor werkloze eenoudergezinnen bij herintrede.

Zo blijkt dat de financiële val voor de meeste categorieën gedicht is. Vooral voor de meest extreme vallen, de éénouder en kostwinnersgezinnen die de overgang maken vanuit een maximale uitkering naar werk aan voltijds minimumloon, is het voordeel het sterkst gestegen. Maar ook andere categorieën gaan erop vooruit. Zo bv. alleenstaanden, kostwinners in de bijstand en tweeverdieners.

Er blijft echter een groep bestaan waar de hervormingen geen soelaas gebracht hebben. Het gaat hier om werkloze tweeverdieners met kinderen die deeltijds willen gaan werken. Voor hen blijft een vervangingsratio van meer dan 90% bestaan.

4.2. Ziektevallen

Naast de financiële werkloosheidsval bestaan er ook nog andere inactiviteitsvallen zoals bv. bij ziekte, na een arbeidsongeval, ... of m.a.w. **ziektevallen**. Hier blijven nog steeds problemen bestaan. Het STC van Leuven onderzocht een aantal groepen ("werkonbekwamen die wegens ziekte, invaliditeit of arbeidsongeval – al dan niet permanent – niet actief kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt") en kaartte enkele ziektevalmechanismen aan. Het gaat voornamelijk om federale bevoegdheden.

Wie valt onder het RIZIV-statuuat kan aanspraak maken op bepaalde procedures voor herscholing en hertewerkstelling.

Dit is echter onderworpen aan een grote rechtsonzekerheid door onduidelijke criteria, richtlijnen,... Er is ook een discriminatie ten opzichte van personen die officieel werkloos zijn of die een uitkering ontvangen van het OCMW.

Ook binnen het Fonds voor Beroepsziekten bestaan er onvoldoende activeringsmogelijkheden. De geplande uitbreiding van de tegemoetkoming van het FBZ bij opleiding van bedreigde werknemers (die zelden gebruikt wordt) naar erkende slachtoffers is niet doorgegaan door juridische bezwaren van de Raad van State. Het is wenselijk dat dit dossier opnieuw wordt geactiveerd teneinde de reclasseringsbevoegdheid van het Fonds voor Beroepsziekten ook effectief inhoud te geven.

Na een ernstig arbeidsongeval bestaan er voor de cliënt remmen om een traject naar werk op te starten: de onduidelijke situatie met de verschillende bevoegde instanties, gebrek aan begrijpbare informatie en de onvoorspelbare gevolgen van het terug werken. In het bijzonder stelt zich het probleem van ontoereikende inspanningen vooraleer er effectieve consolidatie is van de invaliditeit.

De raad vraagt de Vlaamse regering deze problematiek aan te kaarten bij de federale regering en waar mogelijk eigen initiatieven te ontwikkelen voor het wegwerken van de ziektegevallen.

Hierop verdergaand vraagt de raad speciale aandacht voor **personen met een handicap en arbeidsgehandicapten**. Zeker met oog op het Europees Jaar van de Gehandicapten is deze aandacht meer dan gerechtvaardigd.

De SERV wenst te komen tot een VESOC-actieplan dat de lijnen trekt voor een ambitieus beleid gericht op de integratie van arbeidsgehandicapten in het arbeidsproces. Prioriteiten in dit debat zijn:

- de operationalisering van de nieuwe decretale verplichting inzake evenredige aanpassing naar zowel bedrijven als arbeidsmarktorganisaties (cf. advies SERV bij uitvoeringsbesluit decreet Mahassine);
- een preventief beleid gericht op het behoud van tewerkstelling van werknemers die getroffen worden door een arbeidshandicap;
- het herijken van het globale beleid gericht op integratie van niet-actieve arbeidsgehandicapten in het arbeidsproces, gegeven de overheveling naar het beleidsdomein economie, werkgelegenheid en toerisme, met onder meer:
 - de integratie van CAO nr. 26 en Vlaamse inschakelingspremie en uitbreiding ervan naar arbeidsgehandicapten (cf. voorstellen SERV in het kader van het reguleringsmanagement en Vlaams akkoord 2003-2004);
 - het garanderen van begeleiding op de werkvloer (jobcoaches);
 - het wegwerken van inactiviteits- en ziektegevallen;
 - een geïntegreerd en behoeftedekkend beleid inzake beschutte tewerkstelling;
 - een debat ten gronde over tussenformules tussen beschermt werken en het open circuit zoals arbeidszorg, begeleidt werken (statuut, omkadering, doelgroepafbakening...);

- de versterking van de voorbeeldfunctie van de Vlaamse openbare sector, inclusief lokale besturen;
- het garanderen van het recht op levenslang leren (zowel inclusief als via bijzondere voorzieningen) voor personen met een arbeidshandicap (zowel niet-actieven als werkenden).

Aan Vlaamse zijde stelden de VDAB en het VFSIPH een protocol op voor de ATB-samenwerking. Echter, volgens de raad is de medische screening van werkzoekenden momenteel nog niet voldoende uitgewerkt, en vraagt dan ook dat hier verdere stappen worden ondernomen.

Verder is het noodzakelijk dat VDAB en RVA gaan samenwerken om een éénduidige aanpak en begeleiding van personen met een handicap te verzekeren. Het beleid van deze twee instellingen stroomlijnen is een belangrijk aandachtspunt van de sociale partners. Meer algemeen vraagt de SERV dat alle federale instellingen voor invaliditeit een betere vorm van samenwerking opzetten.

Bij al deze voorstellen is het belangrijk rekening te houden met de resultaten van de lopende werkgelegenheidsconferentie. De Vlaamse sociale partners en de Vlaamse regering hebben hierbij een gezamenlijke inbreng gedaan naar het nationale niveau, o.a. wat betreft de arbeidsgehandicapten. Zo werd voorgesteld om aandacht te geven aan het wegwerken van nog bestaande inactiviteitsvallen voor personen met een handicap en aan een systematisch gebruik van de activering van uitkeringen.

De sociale partners verheugen er zich over dat op Vlaams vlak weldra de voorbereidingen starten voor een Rondetafelconferentie m.b.t. de problematiek van integratie van personen met een (arbeids-)handicap op 2 december 2003. Dit is een unieke gelegenheid om ook samen met de gehandicaptenorganisaties oplossingen te zoeken voor de problematiek van de inactiviteitsvallen in deze groep.

4.3. Overgang van niet-arbeid naar opleiding

Zowel de financiële vallen als de ziektevallen betreffen de rechtstreekse overgang van niet-werk naar betaalde arbeid. In het kader van de toeleiding naar een job is **opleiding** een belangrijke tussenstap.

Werkzoekenden die nood hebben aan opleiding, maar geconfronteerd worden met moeilijkheden bij het volgen van die opleiding, kunnen op deze manier hun kansen of mogelijkheden op werk verkleind zien.

Er zijn hier een aantal maatregelen uitgewerkt (bv. wep-plus, invoeginterim, IBO,...) maar er blijven nog heel wat mogelijkheden open voor het wegwerken van deze vorm van werkloosheidsval.

Initiatieven om het volgen van een opleiding aantrekkelijker te maken zijn noodzakelijk:

- Verschillende sectoren kennen premies toe voor het volgen van opleidingen, of komen tussen in de gemaakte verplaatsingskosten. De SERV vraagt de Vlaamse regering te onderzoeken hoe deze systemen – in samenwerking met de SERV – kunnen gestimuleerd en uitgebreid worden, steeds rekening houdende met de noden van de specifieke sectoren.
- De inhoud van de opleidingen dient ook interessanter gemaakt te worden. Voor diegene die de opleiding volgt moet onmiddellijk het nut (kan zowel op korte als op langere termijn) zichtbaar zijn van de opleiding. Dit verhoogt de motivatie van de werkzoekenden en vermindert de uitval.

Het is tevens aangewezen, waar dit het geval is, vooraf duidelijk aan te geven of het volgen van een bepaalde opleiding een duidelijk perspectief geeft op een job. Hierdoor wordt de directe link tussen opleiding en werk onder de aandacht gebracht van de werkzoekende.

Om zoveel mogelijk personen de mogelijkheid te geven een opleiding te volgen, moeten opleidingen meer en meer modulair gemaakt worden, opdat werkzoekenden hierop flexibel kunnen inspelen. Ook de hele problematiek van erkenning van verworven competenties (EVC) is een belangrijke hefboom om opleidingen aantrekkelijker te maken.

4.4. Werkervaring

De SERV is tevreden dat de problemen met betrekking tot het WEP-plus-systeem opgelost zijn. Zo werd aan promotoren de mogelijkheid geboden om voltijdse banen te creëren in plaats van per definitie 4/5-banen.

De instap in wep-plus blijft in een aantal situaties onvoldoende aantrekkelijk maar dit heeft vandaag dan meer te maken met de globale problematiek van overstap van werkloosheid naar lageloonjobs en dient dus vooral ook via de globale maatregelen naar lageloonjobs te worden aangepakt.

De raad dringt er wel op aan dat de toegevoegde waarde van het werkervaringssysteem duidelijk zichtbaar gemaakt wordt. Het is eveneens van belang dat de nadruk gelegd wordt op het feit dat dit systeem de meeste perspectieven biedt op een job.

4.5. Andere belemmeringen

Nog een aantal **andere belemmeringen** van niet-financiële aard zijn toeleiding en het gebrek aan basiscompetenties.

4.5.1 Toeleidingsproblematiek

Op 15 december 1999 besprak het Directiecomité van de VDAB de toeleidingsproblematiek en voorstellen voor de aanpak ervan. Hierna worden een aantal voorstellen kort hernomen, geëvalueerd, en waar nodig worden nieuwe voorstellen gedaan.

1) Mobiliteit

- Vervoerskosten:
 - Om in een traject te stappen: Met de LIJN en de NMBS werden afspraken gemaakt voor goedkope verplaatsingen van werkzoekenden. Deze projecten kennen een groot succes.
 - Om in een opleiding te stappen: De VDAB kent een systeem van uitbetaling van reisonkosten bij het volgen van een beroepsopleiding.
 - Naar werk toe: Een belangrijk probleem blijft nog steeds de algemene bereikbaarheid van bedrijven (cf. infra).
- Mobiliteitsplan (bestaande en nieuwe centra) – LKC's waar langdurige trajectmodules aangeboden worden moeten een mobiliteitsplan opstellen.
- Gratis rijlessen voor werkzoekenden – In 2002 werd aan 178 werkzoekenden de kans geboden een rijbewijs B te behalen. Vermits in 1999 vastgesteld werd dat 37% van de NWWZ niet over een rijbewijs B beschikt, kent het project dus een beperkt bereik. Cijfers voor 2002 geven aan dat voor 20,4% van de vacatures een rijbewijs B vereist is.

De SERV dringt erop aan dat verdere stappen genomen worden om de mobiliteit van gehandicapten te verbeteren. Binnen het Vlaams Fonds bestaat een vrij rigide regeling voor het vervoer van gehandicapten en/of voor een tegemoetkoming m.b.t. vervoerkosten. Het is dan ook aangewezen deze systemen aan een grondige evaluatie te onderwerpen en indien nodig verbeterende maatregelen te treffen.

In het Vlaams Actieplan 2003 wordt opgemerkt dat de mobiliteit van werkzoekenden tussen de Belgische regio's relatief beperkt blijft. In het verleden werd reeds besloten tot een continue uitwisseling van vacatures tussen de gewestelijke bemiddelingsdiensten, echter zonder veel resultaten. Vooral culturele en taalbarrières kunnen hier als voornaamste hinderpaal aangewezen worden. Om deze barrières weg te werken, werken de gewestelijke bemiddelingsdiensten samen aan de uitwisseling van taal- en technische stages voor werkzoekenden (VDAB, FOREM, BGDA en ADG, met ongeveer 430 deelnemers in 2002).

De SERV vraagt dat de Vlaamse regering acties uitwerkt om de intergewestelijke mobiliteit te versterken.

Het project (snor)fietsen dat binnen de VDAB opgezet werd bereikte tot nu toe ongeveer 1.000 werkzoekenden. Het is onduidelijk wat de verdere beleidsdoelstellingen voor dit project zijn. Het systeem biedt een oplossing voor werkzoekenden die met een beperkte mobiliteit te kampen hebben, maar een leemte blijft bestaan wanneer deze personen eenmaal een job gevonden hebben. In dat geval zal mobiliteit nog steeds problematisch blijven.

Hiervoor zijn dus ruimere mobiliteitsmaatregelen vereist. Hier komt het concept van de basismobiliteit bij kijken (cf. de SERV-aanbeveling van 15 september 1999). Deze genormeerde basismobiliteit is vooral belangrijk als referentiebasis voor de relatie tussen de overheid en de vervoermaatschappij. In het kader van de mobiliteit verwijst de raad ook naar de SERV-aanbeveling over het mobiliteitsplan Vlaanderen van 13 maart 2002.

Specifiek denkt de SERV aan pendelbussen in en naar industriegebieden, het groeperen van belbustrajecten, en het collectief gebruik van auto's stimuleren. Een project rond het collectief gebruik van auto's dat in Brussel loopt verdient de nodige aandacht, ondersteuning en stimulering.

Eén van de belangrijke problemen echter zijn de beperkte mobiliteitsmogelijkheden voor personen die werken in o.a. nacht- of ploegdiensten. Op deze momenten is er een tekort aan noodzakelijk openbaar vervoer. De raad dringt er dan ook op aan dat tijdens deze atypische arbeidsuren voldoende vervoersmogelijkheden voorzien worden.

Ook hier verwijst de raad naar de Vlaamse insteek bij de nationale werkgelegenheidsconferentie. Hier werd gesteld dat het tele-thuiswerk een antwoord kan bieden aan zowel mobiliteits- als inzetbaarheidsbehoeften. De Vlaamse sociale partners en de Vlaamse regering vragen een aangepaste federale reglementering voor de betrokken werknemers (met aandacht voor de regelingen inzake arbeidsongevallen, ARAB en welzijn op het werk).

2) Kinderopvang

- Samenwerking VDAB en Kind&Gezin – Er is een vlotte samenwerking tussen de twee, met heel wat concrete resultaten. In Halle-Vilvoorde loopt momenteel een proefproject van de VDAB waarbij de VDAB 1 voltijds equivalente kinderopvangplaats ingekocht heeft bij een kinderdagverblijf. I.p.v. het enkel doorgeven van vragen voor kinderopvang aan Kind en Gezin, zet de VDAB hier een kleine stap naar het zelf verzorgen van kinderopvangplaatsen (op zeer kleine schaal weliswaar).

- Kosten voor kinderopvang – Het Beheerscomité van de VDAB besliste op 5 juli 2000 tot een systeem van versnelde terugbetaling van deze kosten.

Wat betreft buitenschoolse opvang worden momenteel 1400 bijkomende plaatsen gerealiseerd. Deze inspanning is te zien als een minimum. De behoeften aan bijkomende opvangplaatsen op het terrein liggen manifest hoger.

Er is al heel wat flexibiliteit in het kinderopvangaanbod, maar de regelgeving en de daarop gebaseerde subsidiering is niet aangepast, waardoor voorzieningen niet verder kunnen gaan dan ze vandaag al doen. Om latere/vroegere openingstijden van de opvang te kunnen invoeren of om meer dagen open te zijn – steeds rekening houdende met de draagkracht van het kind - worden in 2003 en in 2004 telkens 25 voltijdsequivalenten bijkomend hiertoe ingezet.

De Vlaamse sociale partners vragen:

- dat een nauwkeurige inschatting gebeurt van het procentuele bereik van de kinderopvang in Vlaanderen, rekening houdend met het impulsprogramma;
- dat voor Vlaanderen in overleg met de sociale partners een bijzonder benchmark wordt opgesteld voor wat betreft de groep van de leerplichtige jongeren, met enerzijds 2007 en anderzijds 2010 als richtdatum;
- en dat ter verdere concretisering van de Europese benchmark voor 3 tot 6-jarigen er ook een benchmark wordt vastgesteld voor buitenschoolse opvang van kleuters.

In het bijzonder vragen de sociale partners:

- het aanhouden van de programmatienorm van 1000 opvangplaatsen extra per jaar in de IBO's. Dit betekent in 2004 600 extra plaatsen, bovenop de 1400 plaatsen uit het Vlaams akkoord;
- concretisering van de flexibele opvang via toekenning van de arbeidsplaatsen afgesproken in het Vlaams akkoord en daarnaast ook uitbreiding van de dienstencheques voor kinderopvang aan huis tijdens zeer flexibele uren (zeer vroeg of laat). Het systeem van de dienstencheques vormt voorwerp van discussie in de nationale werkgelegenheidsconferentie, wat dan ook consequenties kan hebben voor de Vlaamse maatregelen terzake. De interimevaluatie van de dienstencheques kan een leidraad vormen voor de discussie.

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de toegankelijkheid van de kinderopvang voor kansarme gezinnen. Concreet pleiten de sociale partners voor bijkomende middelen voor de kinderdagverblijven (bovenop de normale subsidie) die zich specifiek richten tot opvang van kinderen uit kansarme gezinnen (meer dan 50 %).

3) Toeleidingskanalen en methodieken

- Verruiming van de toeleidingskanalen
 - Ondertussen werden de lokale werkinkels (LWW's) opgericht die het concept van geïntegreerde basisdienstverlening toepassen.
 - Inschakeling van de uitbetalingsinstellingen – De drie vakbonden hebben een experimenteel project “Bijblijven” opgezet waar zij in hun functie van eerstelijnsloket een activerende rol kunnen spelen naar werkzoekenden d.m.v. informatieverstrekking en doorverwijzing.
- Aangepaste toeleidingsmethodieken – Er werden pakketten voorzien in de opleiding van trajectbegeleiders.
- Huisbezoeken– Dit project werd stopgezet wegens tegenvallende resultaten. Als bijkomende actie in de transmissieprocedure voor de uitzonderingsdoelgroep zal alleen nog gewerkt worden met telefonische contactname of een gepersonaliseerd schrijven.
- OCMW-klienten – In de LWW's zouden de OCMW's volwaardige partners moeten zijn, en een gemeenschappelijk overleg houden over de diverse klienten. Er moeten aangepaste trajecten komen. De lokale besturen zouden zich ook moeten inschrijven in de Europese Werkgelegenheidsdynamiek, en een overleg op gang moeten brengen samen met het OCMW.
- Langdurig werkzoekenden – Mede door de Europese aandacht hiervoor is de preventieve begeleiding uitgebouwd, zo is er sinds januari 2002 een systematische intake vanaf de 4^e maand van de werkloosheid. In de werkgelegenheidsconferentie engageerde de Vlaamse regering zich om vanaf 2004 aan alle werkzoekenden vanaf drie maanden werkloosheid, een begeleidingsgarantie te geven. Curatief wordt er gewerkt d.m.v. sociale werkplaatsen; wep-plus, invoegbedrijven en invoeginterim. Wat betreft deze laatste twee zijn er voorlopig weinig concrete resultaten. Meer algemeen kan gesteld worden dat het bereik van de curatieve aanpak sterk ontoereikend is. De raad wijst vooral op problemen bij arbeidsongeschikten en herintreedsters. In het kader van de nationale werkgelegenheidsconferentie hebben de Vlaamse sociale partners en de Vlaamse regering voorgesteld om langdurig werkzoekenden systematisch op te roepen en een aanbod te geven. De bestaande ‘stock’ van werkzoekenden, die momenteel vijf jaar of meer werkloos zijn, zou zo vlug mogelijk gescreend worden en begeleiding krijgen.
- De Vlaamse sociale partners vragen dat er een concreet actieplan – dat aansluit op de federale initiatieven – opgesteld wordt voor de langdurig werklozen. Daarbij zijn de volgende principes belangrijk:
 - Er moet worden vertrokken van een correcte nulmeting: wat is het huidige bereik naar de groep van de langdurig werklozen;
 - Er moet op die basis een groeipad worden uitgetekend inzake deelname van langdurig werklozen aan formele opleidingen, werkplekopleidingen en werkervaring;
 - Daarbij moet stelselmatig de begeleidingscapaciteit van de VDAB en van derden naar deze doelgroep worden verhoogd, zodat ook in een sluitende aanpak kan voorzien worden voor personen die ondanks de preventieve begeleiding in de langdurige werkloosheid belanden, zoals ook voorgesteld werd in de werkgelegenheidsconferentie.

4) Verruiming van het arbeidsaanbod

- Herintre(e)d(st)ers – De ondernomen actie naar deze doelgroep is zeer beperkt. Er wordt amper één sector aangesproken (social profit), waarbij slechts 40 herintreedsters bereikt werden. In de jaren '90 werd over dit thema een federale Ronde Tafel gehouden, met daaruit voortvloeiend een aantal acties. In het verlengde hiervan vraagt de SERV dat de VDAB hier rond ook een overleg opstart. Zeker in het kader van de Europese doelstellingen is het belangrijk dat hiervan werk gemaakt wordt. Voor de raad vormt de erkenning van verworven competenties (EVC) een belangrijk middel om deze doelgroep te bereiken. Het komt er dan ook op aan het instrument EVC zodanig aan te wenden dat herintreedsters hier maximaal op kunnen inspelen.
- Oudere werkzoekenden – Er werden verscheidene acties ondernomen. Sinds 2002 werd een grotere groep 50-plussers ingeschreven als werkzoekende. Hieruit volgt de uitdaging om deze groep zinvolle trajecten aan te bieden die hen een meerwaarde opleveren bij hun herintrede op de arbeidsmarkt. De SERV wenst dat hierover een debat ten gronde gevoerd wordt.

Specifiek naar de kansengroepen toe vraagt de raad dat de toegankelijkheid van arbeidsmarktmaatregelen voor kansengroepen sterk verbeterd wordt (cf. decreet Mahassine).

4.5.2 Gebrek aan basiscompetenties

Een gebrek aan basiscompetenties verhindert werkzoekenden om in een traject te stappen, en vormt daardoor een werkloosheidsval. Er zijn hier vier aandachtspunten: klassieke geletterdheid, ICT-basisvaardigheden, NT2 en rijbewijs.

- Klassieke geletterdheid. Laaggeletterdheid bij autochtonen wordt momenteel door de VDAB niet als item opgenomen bij de intake of screening. Hierdoor kan enkel nog remediërend opgetreden worden nadat de laaggeletterdheid opgemerkt wordt. Voor allochtonen is er wel meer aandacht. De SERV is vragende partij om geletterdheid op te nemen als aspect bij de screeningsinstrumenten. De raad dringt er ook op aan dat er meer mogelijkheden voorzien worden om acties op te zetten voor laaggeletterden.
Op korte termijn zou er in het verlengde van het Pact van Vilvoorde, een Vlaamse geletterdheidsstrategie moeten worden uitgewerkt, gericht op de vermindering van het aantal personen met onvoldoende lees- en rekenvaardigheden tot minder dan een kwart tegen 2010. Hierbij moet prioritair de aandacht gaan naar de harde kern van laaggeletterden (minder dan niveau 2). Uitgaande van de Europese onderwijs- en opleidingsrichtsnoeren zou er eveneens een preventief beleid naar het onderwijs in de steigers gezet moeten worden
- ICT-basisvaardigheden. Het plan "ICT-basisvaardigheden voor iedereen" kwam in 2002 op kruissnelheid en omvat: inzet van leermobielen, doe-cursus kennismaken met de computer en het uitlenen van internettoestellen. Doelgroep is vnl. werkzoekenden. De SERV vraagt dat de investering in ICT-basisvaardigheden verder opgedreven wordt, ook vanuit de vaststelling dat deze vandaag een bijzonder gunstig bereik kent naar zwakkere doelgroepen, en dit zowel naar werkzoekenden als naar werknemers.

- NT2. De SERV stelde een aanbeveling op in het verlengde van de gehouden rondetafel. Ter concretisering van het inwerkingsbeleid wordt aan de VDAB de opdracht gegeven om uiterlijk bij de afloop van de periode van het huidige Werkgelegenheidsakkoord te voorzien in 2.250 extra trajecten NT2.
- Rijbewijs (cf. supra)

Tot slot vraagt de raad dat er acties ondernomen worden om de doorstroom vanuit tewerkstellingsmaatregelen te verstevigen.

4.6. Monitoring van de voorstellen

De SERV vraagt dat een jaarlijkse boordtabel bijgehouden wordt betreffende de vooruitgang die geboekt werd in de bestrijding van werkloosheidsvallen. Door deze regelmatige en consistente rapportering wordt het mogelijk om sneller in te spelen op evoluties die zich voordoen. Dergelijke werkwijze zorgt er eveneens voor dat ondernomen acties beter in een algemeen kader kunnen – en moeten – geplaatst worden, wat de consistentie van het beleid verhoogt.

BRONNEN

Abraham, F. et al. (2001). Een verhoging van de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen: Vergelijkende analyse met de buurlanden. (Rapport in opdracht van VIONA).

Administratie Werkgelegenheid (2002). Vlaams Actieplan Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren 2002. Een Vlaamse bijdrage aan het Belgisch Nationaal Actieplan 2002.

Beleidsbrief Werkgelegenheid 2002-2003

Centrum voor Sociaal Beleid (1999). Financiële vallen in de werkloosheid en in de bijstand. (Rapport in opdracht van VIONA).

Centrum voor Sociaal Beleid (2002). De problematiek van de werkloosheidsval. (Rapport in opdracht van VIONA).

Centrum voor Sociaal Beleid (2003). Schorsing artikel 80 gewikt en gewogen. Een evaluatie vanuit herintrede, behoefte en verzekeringsperspectief.

Doyen, G. en Lamberts, M. (2001). Hoe zoeken werkzoekenden? (Rapport in opdracht van VIONA).

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid (2001). Verslag 2001.

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid (2003). Advies betreffende het Belgische werkgelegenheidsbeleid in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie.

Hoger Instituut voor de Arbeid (juni 2003). Trajectbenadering voor laaggeletterdheid in Vlaanderen. (Rapport in opdracht van VIONA).

Kind en Gezin (5 mei 2003). Mededeling van de Centrale Administratie omtrent de fiscale aftrek kinderopvang voor bedrijven.

Metro (23 juli 2003). Instant A helpt 2.071 jongeren aan een job, p.13.

Nota aan de VESOC-Werkgroep van het kabinet van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid betreffende de werkloosheidsvallen, (12 februari 2002).

Nota aan de VESOC-Werkgroep van het kabinet van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid betreffende de werkloosheidsvallen, (18 februari 2002).

Nota aan de VESOC-Werkgroep van het kabinet van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid betreffende het Vlaams Actieplan Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren 2003, (29 september 2003).

OESO (2000). Literacy in the Information Age. Final Report of the International Adult Literacy Survey. Parijs.

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2003). Jaarverslag 2002.

Sakali S. (2003). Inclusie op de arbeidsmarkt. Het Vlaams werkgelegenheidsbeleid ten aanzien van arbeidsgehandicapten, een inclusief beleid op de arbeidsmarkt. Over Werk, 13 (1-2), 31-36.

Samoy, E. (2003). Gewenst want geschikt. Maatregelen ter ondersteuning van de arbeidsdeelname van personen met een handicap. Over Werk, 13 (1-2), 25-30.

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (2003). Inbreng van de Vlaamse sociale partners. Vlaams actieplan voor de Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren 2003.

STC-Leuven (2003). Ziektevallen, valkuilen in regelgeving en procedures op weg naar werk.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (15 december 1999). Nota van de Directie Dienstenmanagement aan het Bureau van het Beheerscomité van de VDAB: Toeleidingsproblematiek – voorstellen van aanpak – verslag technische werkgroep van 8/12/1999.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (3 juli 2002). Nota van de Regie-Operator Dienstenmanagement – Werkgeverslijn aan het Beheerscomité van de VDAB: Toepassing van de onderrichtingen inzake transmissie.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (2 april 2003). Nota van de Directie Dienstenmanagement Beleidsondersteuning aan het Beheerscomité van de VDAB: VDAB-stimuleringsbeleid (art 89 §4 besluit van 21/12/1988): problematiek voor sommige inschakelingsinitiatieven.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (14 mei 2003). Nota van de Directie Beleidszaken aan het Beheerscomité van de VDAB: Naar een vernieuwd trajectmodel aangepast aan de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (4 juni 2003). Nota van de Directie Dienstenmanagement – Contactdiensten WZ-lijn aan het Beheerscomité van de VDAB: Mobiliteitsproject: reductie spoorkaarten.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, (2003). Jaarverslag 2002.

Website Greet Van Gool: <http://www.vangool.fgov.be/>